

ÄLDREFÖRVALTNINGEN

TJÄNSTEUTLÅTANDE
DNR 105-29/2008
SID 1 (5)
2008-02-29

Handläggare: Börje Ferlander
Telefon: 08-508 36 216

Till
Äldrenämnden
den 18 mars 2008

Översyn av kommunövergripande verksamheter Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen

Äldreförvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag att beslut om korttidsvård vid Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen ska fattas enligt 4 kap. 1 § SoL och att verksamheterna har ett hälso- och sjukvårdsansvar i enlighet med 18 § HSL
2. Äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige anta äldreförvaltningens förslag att beslut om korttidsvård vid Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen ska fattas enligt 4 kap. 1 § SoL och att verksamheterna har ett hälso- och sjukvårdsansvar i enlighet med 18 § HSL

Gunnel Rohlin
direktör

Raili Karlsson
enhetschef

Sammanfattning

Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen erbjuder avlösning utan biståndsbeslut till anhörig eller närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller demensliknande symtom över 65 år och är bosatt i Stockholms stad. Anhörig eller närstående tar själv kontakt med verksamheten och i samråd med personalen bestäms omfattningen av korttidsvården. Den enskilde betalar en avgift för maten, men inget för vård och omsorg. Avgift för mat uppgår till 130 kronor per dygn vilket inte överensstämmer med Stockholms stads avgiftssystem. Verksamheterna anser sig inte bedriva någon hälso- och sjukvård.

Äldreförvaltningen anser att kommuninvånarna inte ska behandlas olika beroende på inom vilken verksamhet den enskilde får avlastning. Stadens avgiftssystem ska också tillämpas i samtliga verksamheter. Äldreförvaltningen anser vidare att staden inte kan bedriva verksamheter som Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen utan att följa gällande regelverk. Samtliga personer som är i behov av korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen ska ansöka om korttidsvård. Biståndshandläggaren utreder, bedömer behovet och fattar biståndsbeslut om insatsen som också omprövas kontinuerligt. Beslutet formuleras så att det framgår att den enskilde är under en tidsangiven period beviljad korttidsvård vid behov. Efter beviljad insats föreslår äldreförvaltningen att anhörig eller närstående i samråd med den enskilde precis som idag tar direktkontakt med önskat pensionat för att planera korttidsvården.

Genom att den enskilde erhållit beslut om korttidsvård är verksamheterna skyldiga att följa gällande regelverk både avseende SoL och HSL. Den enskilde betalar en avgift i enlighet med Stockholms stads avgiftssystem för vård och omsorg samt mat. Verksamheten har också ett hälso- och sjukvårdsansvar i enlighet med 18 § HSL. När den enskilde får kontakt med en biståndshandläggare med kunskap inom området ges också möjligheten för handläggaren att informera om stadens äldreomsorg både vad gäller utbud, rättigheter, skyldigheter och avgifter.

Äldreförvaltningen bedömer att de föreslagna åtgärderna inte medför ökade kostnader för staden annat än att biståndshandläggarens uppdrag utökas och omfattar även dessa verksamheter och att hälso- och sjukvårdspersonalen som arbetar inom befintliga särskilda boenden får ett utökat ansvarsområde. Den enskildes relativt ringa hälso- och sjukvårdsbehov bör enligt äldreförvaltningen inte heller generera ökade kostnader.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen i samråd med juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret. Äldrenämndens handikappråd (HKR) och Kommunstyrelsens pensionärsråd (KPR) har den 11 mars 2008 tagit del av ärendet.

Bakgrund

Enligt socialtjänstlagen (2001:453) 5 kap. 5 § är kommuner skyldiga att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre personer som behöver särskilt stöd. Biståndsbeslut om korttidsvård i särskilt boende fattas enligt 4 kap. 1 § SoL.

Varje kommun ska enligt 18 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, erbjuda en god hälso- och sjukvård till dem som bor i en sådan boendeform eller bostad som avses i 5 kap. 5 § SoL.

Pensionat Hornskroken på Södermalm och Pensionat Kinesen i Bromma är kommunövergripande verksamheter som är anslagsfinansierade. Pensionat Hornskroken startade i januari 2000 som ett projekt med medel från ”Anhörig 300” som senare permanentades medan Pensionat Kinesen startade under hösten 2006. Verksamheterna erbjuder avlösning utan föregående biståndsbeslut till anhörig eller närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller demensliknande symtom över 65 år och är bosatt i Stockholms stad. Den som vårdas kommer som gäst till verksamheterna och erbjuds att vistas där kortare eller längre tid. Ingen biståndsbedömning eller demensutredning krävs för korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen.

På Stockholms stads webbplats för Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen anges att verksamheterna inte bedriver hälso- och sjukvård. Vid akuta sjukdomstillstånd och vid hantering av läkemedel agerar personalen som när den enskilde befinner sig i ordinärt boende.

Södermalms stadsdelsnämnds fick ett klagomål från en närstående till en gäst på Pensionat Hornskroken som fallit ur sängen. Ansvaret avseende hälso- och sjukvården var otydlig. Äldreförvaltningen anser därför att ansvarsfrågan för dessa verksamheter utifrån SoL och HSL måste förtydligas.

Gällande lagstiftning för korttidsvård

För att beviljas korttidsvård inom stadens särskilda boenden görs en ansökan om bistånd enligt SoL. Biståndshandläggaren utreder, en bedömning görs om behov föreligger och beslut fattas enligt 4 kap. 1 § SoL. Får den enskilde beslut om att ansökt insats beviljats fattas ett avgiftsbeslut i enlighet med 8 kap. SoL och Stockholms stads avgiftssystem. Enligt 18 § HSL har staden ett hälso- och sjukvårdsansvar i särskilt boende. Därmed är huvudmannens, verksamhetens och personalens ansvar tydligt utifrån gällande lagstiftning. Huvudmannens, verksamhetens och personalens skyldigheter blir också klarlagt liksom vilka krav som ställs på socialtjänsten och den hälso- och sjukvård som bedrivs. I och med detta ges goda förutsättningar för att såväl rättssäkerhet som patientsäkerhet garanteras för den enskilde. Verksamheten omfattas av såväl SoL som HSL. Det innebär att vården och omsorgen kontinuerligt och långsiktigt ska utvecklas och säkras. Som ett led i detta ska nämnden inrätta ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet inom socialtjänsten och ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården. Verksamheterna omfattas av länsstyrelsens och Socialstyrelsens tillsyn.

Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen

Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen anser sig inte omfattas av SoL och/eller HSL så finns inga handlingar om den enskilde tillgänglig. Ingen dokumentation enligt 11 kap. 5 och 6 §§ SoL eller patientjournal i enlighet patientjournalagen upprättas. När

verksamheterna inte anser sig omfattas av ovan angivna lagar råder det tveksamheter huruvida personalen är skyldig att anmäla missförhållande enligt 14 kap. 2 § SoL, (Lex Sarah). Vid misstanke om en eventuell Lex Sarah försvåras utredningen av att det inte finns någon tillgänglig dokumentation om den enskilde.

Inom dessa verksamheter överlämnar personalen läkemedel till den enskilde på anhörigas eller närståendes uppdrag varvid ingen delegering för arbetsuppgiften är upprättad. Det innebär att personalen inte räknas som hälso- och sjukvårdspersonal och omfattas inte av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (FYHS), som bl.a. tydliggör hälso- och sjukvårdspersonalens skyldigheter.

Eftersom verksamheterna inte omfattas av SoL och/eller HSL står de inte under länsstyrelsens och Socialstyrelsens tillsyn.

Den enskilde som får korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen betalar ingen vård- och omsorgsavgift utan endast en avgift för maten. Avgift för maten uppgår till 130 kronor per dygn vilket inte överensstämmer med Stockholms stads avgiftssystem.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen anser att det är av stor vikt att rättssäkerheten enligt SoL och patientsäkerheten enligt HSL garanteras för samtliga personer som vistas i kommunens verksamheter. Det är också viktigt att kommunallagens likställighetsprincip efterlevs så att inga kommuninnevånare särbehandlas. Äldreförvaltningen anser att kommuninvånarna inte ska behandlas olika beroende på inom vilken verksamhet den enskilde får avlastning. Stadens avgiftssystem ska också tillämpas i samtliga verksamheter. Äldreförvaltningen anser vidare att staden inte kan bedriva verksamheter som Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen utan att följa gällande regelverk. Samtliga personer som är i behov av korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen ska ansöka om korttidsvård. Biståndshandläggaren utreder, bedömer behovet och fattar biståndsbeslut om insatsen som också omprövas kontinuerligt. Beslutet formuleras så att det framgår att den enskilde är under en tidsangiven period beviljad korttidsvård vid behov. Efter beviljad insats föreslår äldreförvaltningen att anhörig eller närstående i samråd med den enskilde precis som idag tar direktkontakt med önskat pensionat för att planera korttidsvården.

Genom att den enskilde erhållit beslut om korttidsvård är verksamheterna skyldiga att följa gällande regelverk både avseende SoL och HSL. Den enskilde betalar en avgift i enlighet med Stockholms stads avgiftssystem för vård och omsorg samt mat. Verksamheten har också ett hälso- och sjukvårdsansvar i enlighet med 18 § HSL. Genom att den enskilde får kontakt med en biståndshandläggare med kunskap inom området ges också möjligheten för handläggaren att informera om stadens äldreomsorg både vad gäller utbud, rättigheter, skyldigheter och avgifter.

Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen bedrivs i lokaler som är belägna i anslutning till befintliga särskilda boenden. Omvårdnadspersonal finns dygnet runt. Det som för övrigt behövs är att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom stadens ansvarsområde knyts till verksamheterna. Äldreförvaltningens föreslår att den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar i det särskilda boende som finns i anslutning till pensionaten även ansvarar för dessa personer. Äldreförvaltningen bedömer att de föreslagna åtgärderna inte medför ökade kostnader för staden annat än att biståndshandläggarens uppdrag utökas och omfattar även dessa verksamheter och att hälso- och sjukvårdspersonalen som arbetar inom befintliga särskilda boenden får ett utökat ansvarsområde. Den enskildes relativt ringa hälso- och sjukvårdsbehov bör enligt äldreförvaltningen bedömning inte heller generera ökade kostnader.

Om liknade verksamheter ska inrättas i framtiden bör de utformas i enlighet med äldreförvaltningens förslag.